

Onderzoek naar stijgend aantal euthanasiegevallen nodig

Esmé Wiegman-van Meppelen Scheppink

31-10-2017

Opinie

beeld RD, Henk Visscher

Het is van belang om onderzoek te doen naar het stijgend aantal euthanasiegevallen, betoogt Esmé Wiegman-van Meppelen Scheppink.

Een onderzoekscommissie heeft de derde evaluatie van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding (de euthanasiewet) afgerond. De NPV | Zorg voor het leven is blij dat de commissie start met fundamentele, wezenlijke aanbevelingen.

De aanbeveling om onderzoek te laten uitvoeren naar de achterliggende oorzaken van het stijgend aantal euthanasiegevallen is volgens de NPV het belangrijkste. De langetermijneffecten van euthanasie op ethisch en maatschappelijk gebied verdienen meer aandacht. Evenals de rol van de omgeving en de invloed van demografische ontwikkelingen.

Normen

Vijftien jaar na het aannemen van de euthanasiewet moeten we vaststellen hoe open de normen van de wet zijn. Er hoeft geen arts-patiëntrelatie te zijn, iemands verzoek hoeft niet duurzaam te zijn, hij kan ook wilsonbekwaam zijn als er euthanasie wordt toegepast, en er hoeft geen terminale ziekte te zijn.

In Nederland weten mensen beter wat euthanasie is dan wat palliatieve zorg is. Euthanasie is voor veel mensen geen uiterste redmiddel meer, maar een eerste keuze. Het is 'doodnormaal' geworden.

Minstens zo belangrijk zijn de vele gevallen waarbij euthanasie niet wordt uitgevoerd om een stervensproces te bekorten, maar om iemand te doden die nog een tijd te leven zou hebben. Veel landen buiten de Benelux die op dit terrein wetgeving hebben, hebben als criterium opgenomen dat bij een patiënt op korte termijn een natuurlijke dood wordt verwacht. Hoewel de NPV geen voorstander is van een euthanasiewet, zou het een stap in de goede richting zijn als euthanasie in de wet omschreven wordt als laatste redmiddel bij ondraaglijk lijden en als op korte termijn een natuurlijke dood wordt verwacht.

De NPV vindt een toename van euthanasie bij dementie zorgelijk. Neem de angst van regieverlies serieus. Deze angst, door mensen vaak "verlies van waardigheid" genoemd, beïnvloedt namelijk de manier waarop mensen denken over hun leven en sterven.

In navolging van deskundigen trekt de NPV de conclusie dat euthanasie niet passend is in de psychiatrie. Er zijn psychiatrische patiënten die na een lange weg uitbehandeld blijken te zijn en een veilige en beschermende setting nodig hebben. Ontwikkel voor hen goede palliatieve zorg voordat we spreken over euthanasie.

Kinderen

Wat betreft de aanbevelingen van de onderzoekscommissie ten aanzien van kinderen onder de twaalf jaar: juist op basis van hun beperkte wilsbekwaamheid beschermen we kinderen tegen beslissingen waarvan ze de reikwijdte niet kunnen overzien. Voorkom dat de nadruk komt te liggen op gebrek aan kwaliteit van leven van het kind. In plaats daarvan is aandacht voor het verlichten van acuut lijden van belang. Dit kan door palliatieve zorg en waar nodig door palliatieve sedatie. Ook de schijn dat het lijden van de omgeving –bijvoorbeeld ouders– wordt meegenomen, moet vermeden worden.

De NPV herkent zich in de aanbeveling dat artsen die weigeren in te gaan op een euthanasieverzoek niet verplicht moeten zijn om door te verwijzen. Een verwijsplicht past bij normaal medisch handelen, niet bij euthanasie. De NPV zou daaraan willen toevoegen dat toetsingscommissies ook getoetst moeten worden. Het blijft merkwaardig dat rondom het ingrijpende vraagstuk van actieve levensbeëindiging zo veel afstand is tot het OM en dat er geen regelmatige toetsing plaatsvindt.

Discussie

Het is de vraag of de wet in zijn huidige vorm kan blijven bestaan. De maatschappelijke en politieke discussie over mogelijkheden naast de

euthanasiewet neemt toe. Waar bij de totstandkoming van de wet nog bestrijden van het lijden centraal stond, lijkt nu de wens om autonoom voor het sterven te kiezen op de voorgrond te komen.

De dubbele vergrijzing leidt tot eigen problemen. Waar de overheid zelfredzaamheid benadrukt, hebben ouderen er moeite mee hun netwerk te belasten. Waar verbondenheid afneemt –door beperkte mobiliteit of het wegvallen van geliefden– neemt de kans op eenzaamheid toe. Wanneer er onvoldoende oog is voor deze problematiek, kan euthanasie een oplossing lijken, maar is ze in werkelijkheid niet opgedrongen door ziekte maar door de omstandigheden.

De auteur is directeur van NPV | Zorg voor het leven. Dit artikel is een samenvatting van het Position Paper waarmee de NPV gisteren aan het rondetafelgesprek over de derde evaluatie van de euthanasiewet deelnam.